

VÝVOJ FINANČNÝCH UKAZOVATEĽOV LIKVIDITY A AKTIVITY V HOTELOCH NA SLOVENSKU V ROKOCH 2007 – 2015

Ivana Rybovičová

ABSTRACT

The article is focused on analysis of development of financial indicators of liquidity and activity. The aim of the article is to evaluate the development of selected financial indicators of liquidity and activity in tourism sector in accordance with the SK NACE classification 55. 1 Hotels and similar accommodation. The main data source is acquired from the database of information portal CRIBIS. Based on the analysis, we have found a very low level of liquidity ratios throughout the analyzed period, as well as possible problems according to the activity ratios.

KEY WORDS

Liquidity ratios. Activity ratios. Hotels and similar accommodation.

JEL CLASSIFICATION

C40, G33.

ÚVOD

Poznanie svojej finančnej situácie je pre podnik jednou z najdôležitejších súčastí úspešného pôsobenia v konkurenčnom trhovom prostredí. Mnohé ubytovacie zariadenia, aj vzhľadom ku kumulovaným funkciám v osobe majiteľa-manažéra, sa zameriavajú hlavne na dosahovanie zisku a nevnímajú si hodnoty finančných ukazovateľov a problémy v iných oblastiach. Analýza vývoja finančných ukazovateľov, identifikácia problémov a slabých miest môže byť veľmi prospešná pre zlepšenie finančnej situácie a vyhnutie sa ohrozeniam v budúcnosti. V predloženom príspevku sa zameriavame na pomerové ukazovatele vybraných oblastí finančnej analýzy ex post – ukazovatele likvidity a ukazovatele aktivity.

1 TEORETICKÉ VÝCHODISKÁ

Likvidita je neoddeliteľným prvkom funkcie financovania podniku. Stáva sa hlavnou prioritou vo finančnom riadení väčšiny podnikov a finanční manažéri sa snažia využiť všetky

možnosti na zlepšenie manažmentu likvidity. Manažment likvidity už nie je iba o plánovaní a predikcii cash flow, ale aj o zaistení zdrojov od zákazníkov a zabezpečení, že kľúčoví dodávatelia budú naďalej bez problémov realizovať dodávky (Špiner, 2015). Lesáková (2004) definuje likviditu ako „všeobecnú schopnosť daného podniku hradiť svoje záväzky“ a analýzou likvidity rozumie „posudzovanie miery schopnosti vyrovnávať svoje platobné povinnosti v peňažných prostriedkoch, ktoré plynú z činnosti podniku“. Kráľovič, Vlachynský (2011) dodávajú, že najdôležitejšie skutočnosti, ktoré ovplyvňujú schopnosť podniku hradiť svoje záväzky sú štruktúra majetku a primeraný a pravidelný prítok peňažných prostriedkov. V prípade, ak podnikateľský subjekt vykazuje príliš nízke hodnoty likvidity, má problém s uhrádzaním svojich krátkodobých záväzkov. Naopak, vysoké hodnoty likvidity vypovedajú o tom, že podnik viaže veľa peňažných prostriedkov v podobe finančných účtov, krátkodobých pohľadávok, resp. zásob, čo môže viesť k ohrozeniu investovania a aj rentability podniku (Kislingerová, 2001; Lesáková, 2001).

Majerník et al. (2011) zaradzujú medzi faktory likvidity: faktory pôsobiace na príjmy (tržby, finančný majetok, krátkodobé pohľadávky, zásoby, nevyčerpané úvery) a faktory pôsobiace na výdaje (materiálové náklady, personálne náklady, úroky, investičné výdavky, krátkodobé záväzky).

Ukazovatele aktivity informujú o tom, ako efektívne podnik hospodári so svojim majetkom. Hodnota majetku ovplyvňuje celkový chod podniku, pretože, ak má podnik majetku viac ako je potrebné, vznikajú mu zbytočné náklady, ktoré sú spojené s údržbou, resp. skladovaním majetku. Naopak, nedostatok majetku (najmä v podobe zásob) môže spôsobovať aj nižšie tržby, keďže podnik nie je schopný promptne reagovať na požiadavky svojich zákazníkov. Ukazovatele aktivity môžeme rozdeliť na ukazovatele obratu, ktoré sa podnik snaží maximalizovať, a ukazovatele doby obratu, ktoré sa naopak snaží minimalizovať (Šlosárová et al., 2006).

V aktívach (pohľadávkach) a v kapitále (záväzkoch) sa peňažné toky zadržujú. Pohyb týchto aktív priamo ovplyvňuje peňažné toky. Pohľadávky tvoria záchytný bod premeny aktív podniku na peniaze a viažu peňažné prostriedky, záväzky podniku odkladajú reálny úbytok peňazí. Ak nastane zvýšenie stavu pohľadávok, bude to mať za následok úbytok peňažných tokov a naopak. Ak by nastala zmena na strane záväzkov, ich zvýšenie spôsobí zvýšenie peňažných tokov a zníženie zase úbytok peňažných tokov (Tušan, 2011).

Uvedené finančné ukazovatele likvidity a aktivity spolu úzko súvisia a ovplyvňujú tak výslednú finančnú situáciu podniku.

2 CIEĽ A METÓDY

Cieľom príspevku je zhodnotenie vývoja vybraných pomerových finančných ukazovateľov likvidity a aktivity v podnikoch cestovného ruchu s hlavných SK NACE 55. 1 Hotelové a podobné ubytovanie.

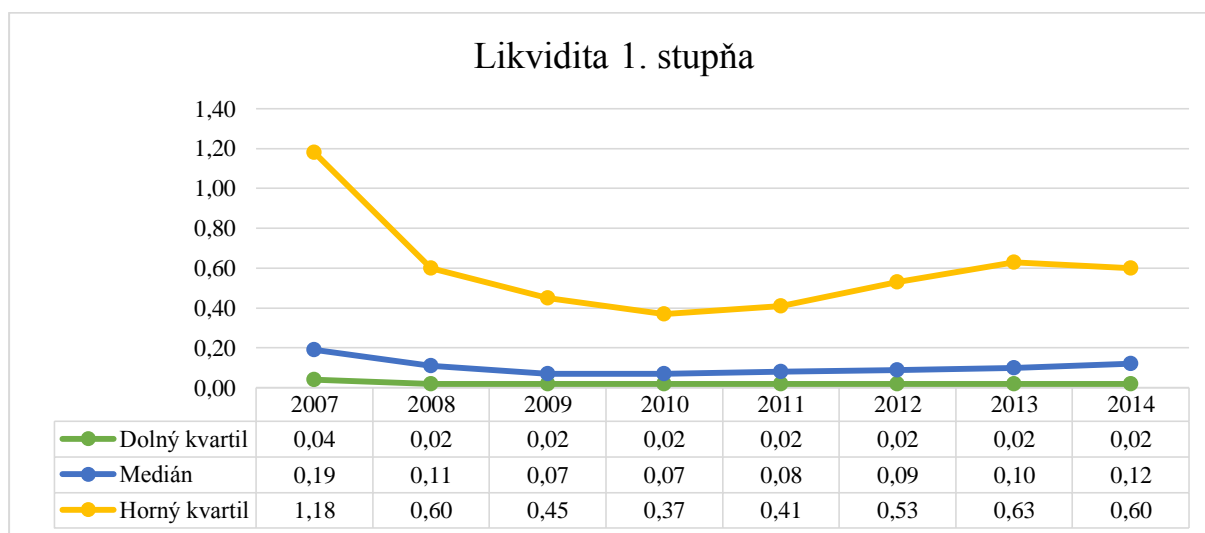
Cestovný ruch je jedno z najdynamickejších sa rozvíjajúcich odvetví a na Slovensku už dnes svojimi výkonmi predstavuje hospodárske odvetvie. Príjmy cestovného ruchu prekročili v roku 2015 hodnotu 2 mld. €. V cestovnom ruchu podniká viac ako 20 tis. podnikateľov a na Slovensku je v súčasnosti približne 3 500 ubytovacích zariadení s viac ako 160 tis. lôžkami realizujúcich viac ako 12 mil. prenocovaní (Cestovný ruch, 2015). Rok 2015 bol podľa dostupných štatistík najúspešnejší turistický rok v histórii samostatnej Slovenskej republiky. Podiel cestovného ruchu na HDP v roku 2015 predstavoval 2,7 % a na exporte služieb sa podieľal 29,4 % (Ubytovacia štatistika CR na Slovensku. Štatistika CR-vývoj platobnej bilancie, 2016). Výstup najnovšej tlačovej správy zo 6. Valného zhromaždenia Zväzu cestovného ruchu SR zo dňa druhého februára 2016 zdôrazňuje, že v odvetví cestovného ruchu tvoria mikro a malé podnikateľské subjekty viac ako 90 % všetkých poskytovateľov služieb v cestovnom ruchu (Tlačová správa zo 6. valného zhromaždenia ZCR SR 02.02.2016, 2016).

Pri analýze vývoja finančných ukazovateľov likvidity a aktivity vychádzame z porovnávania a využívania vybraných metód opisnej štatistiky, konkrétne štatistických ukazovateľov – dolný kvartil, medián a horný kvartil. Základnou výhodou mediánu je to, že nie je ovplyvnený extrémnymi hodnotami. Z ukazovateľov likvidity sme sa zamerali na ukazovateľ likvidity 1. stupňa, 2. stupňa a 3. stupňa. Z ukazovateľov aktivity sme vybrali ukazovateľ doby obratu zásob, doby splatnosti krátkodobých pohľadávok z obchodného styku a ukazovateľ doby splatnosti krátkodobých záväzkov z obchodného styku. Analyzované údaje hodnotíme za časové obdobie 2007 – 2015 s výnimkou ukazovateľa likvidity 1. stupňa (obdobie 2007 - 2014). Dostupné údaje sme získali z databázy informačného portálu CRIBIS získaného na základe spolupráce s Univerzitou Mateja Bela. Metodika výpočtu vybraných pomerových finančných ukazovateľov bola stanovená na základe metodiky informačného portálu CRIBIS.

3 VÝSLEDKY A DISKUSIA

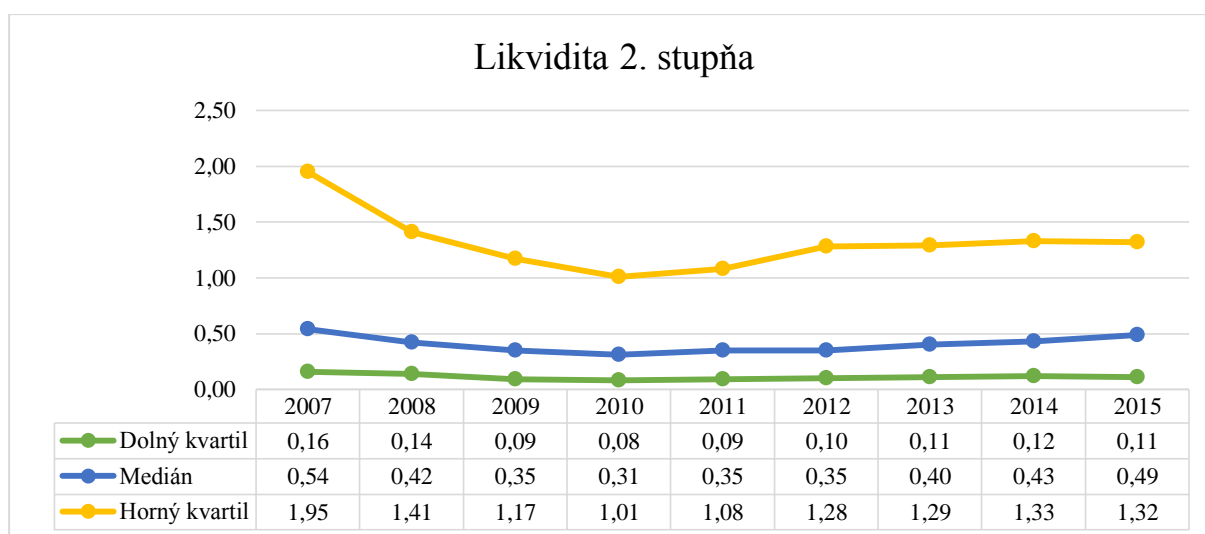
Na grafe 1 môžeme sledovať vývoj ukazovateľa likvidity 1. stupňa v podnikoch s SK NACE 55.1 Hotelové a podobné ubytovanie. Táto trieda zahŕňa poskytovanie

ubytovania v hoteloch, rekreačných zariadeniach, hotelových apartmánach a moteloch. Likvidita 1. stupňa je na veľmi nízkej úrovni. Odporúčané hodnoty pre pohotovú likviditu (likviditu 1. stupňa) sú v intervale 0,2 – 0,6, avšak z grafu vyplýva, že medián podnikov nedosahuje ani spodnú hranicu za celé analyzované obdobie. Napriek nízkym hodnotám zaznamenávame od roku 2009 pozitívny trend, ktorý sa prejavuje postupným rastom týchto hodnôt. 50 % podnikov dosiahlo v roku 2014 hodnotu likvidity 1. stupňa 0,12, čo znamená, že podniky sú schopné uhradiť len približne 12 % krátkodobých záväzkov z krátkodobého finančného majetku.

Graf 1 Vývoj štatistických ukazovateľov likvidity 1. stupňa

Prameň: Vlastné spracovanie podľa údajov CRIBIS

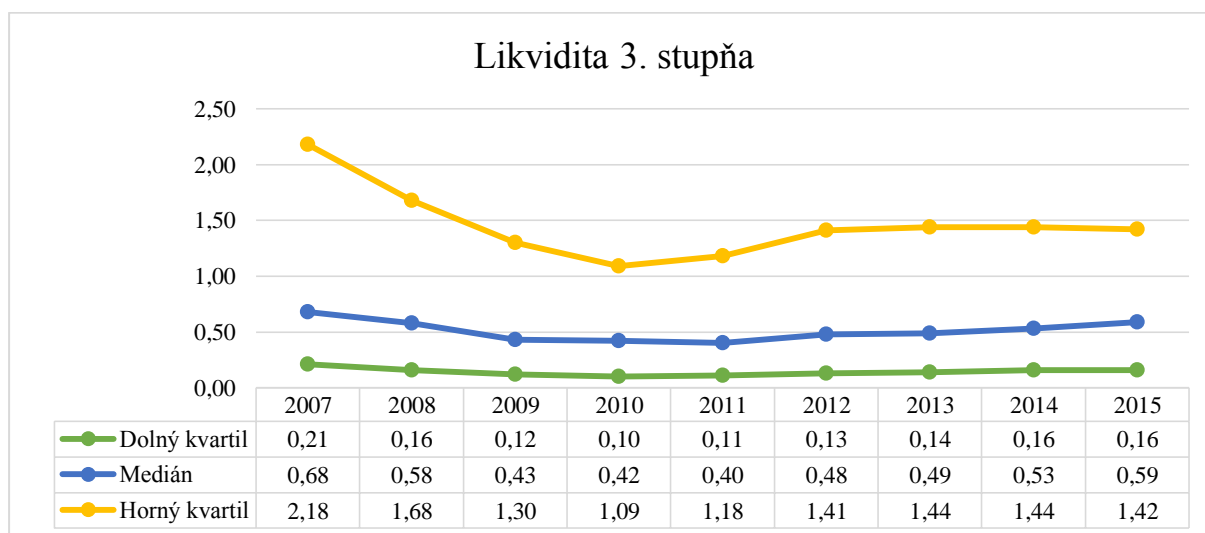

Graf 2 Vývoj štatistických ukazovateľov likvidity 2. stupňa

Prameň: Vlastné spracovanie podľa údajov CRIBIS

Graf 2 zobrazuje vývoj likvidity 2. stupňa. Odporúčané hodnoty sa pohybujú v rozmedzí 1 – 1,5. Medián podnikov dosahoval takmer počas celého obdobia maximálne polovičné hodnoty z minimálnej odporúčanej hodnoty tohto ukazovateľa. Pozitívny trend vidíme od roku 2010, kedy hodnota mediánu týchto podnikov až do roku 2015 rástla. V roku 2015 dosiahol hodnotu 0,49, čo znamená, že 50 % podnikov je schopných uhradiť z krátkodobého finančného majetku a krátkodobých pohľadávok približne 49 % krátkodobých záväzkov. Horný kvartil podnikov znamená, že posledných 25 % podnikov dosahuje za celé analyzované obdobie odporúčané hodnoty, čo hodnotíme pozitívne rovnako ako pri ukazovateli pohotovosti likvidity.

Po zohľadnení najmenej likvidnej zložky krátkodobého majetku – zásob sú hodnoty mediána likvidity 3. stupňa (graf 3) len o niečo vyššie ako hodnoty mediána likvidity 2. stupňa počas celého analyzovaného obdobia. Ak zoberieme do úvahy, že odporúčané hodnoty sú v rozmedzí 2 – 2,5 pre celkovú likviditu (likviditu 3. stupňa) a porovnáme ich s mediánom podnikov za celé analyzované obdobie, zistíme, že tieto podniky priemerne dosahujú približne $\frac{1}{4}$ z minimálnej odporúčanej hodnoty. Môžeme konštatovať, že podniky, ktoré pôsobia v odvetví cestovného ruchu s hlavným SK NACE 55.1 Hotelové a podobné ubytovanie, majú po speňažení svojho krátkodobého majetku problém pokryť svoje krátkodobé záväzky.

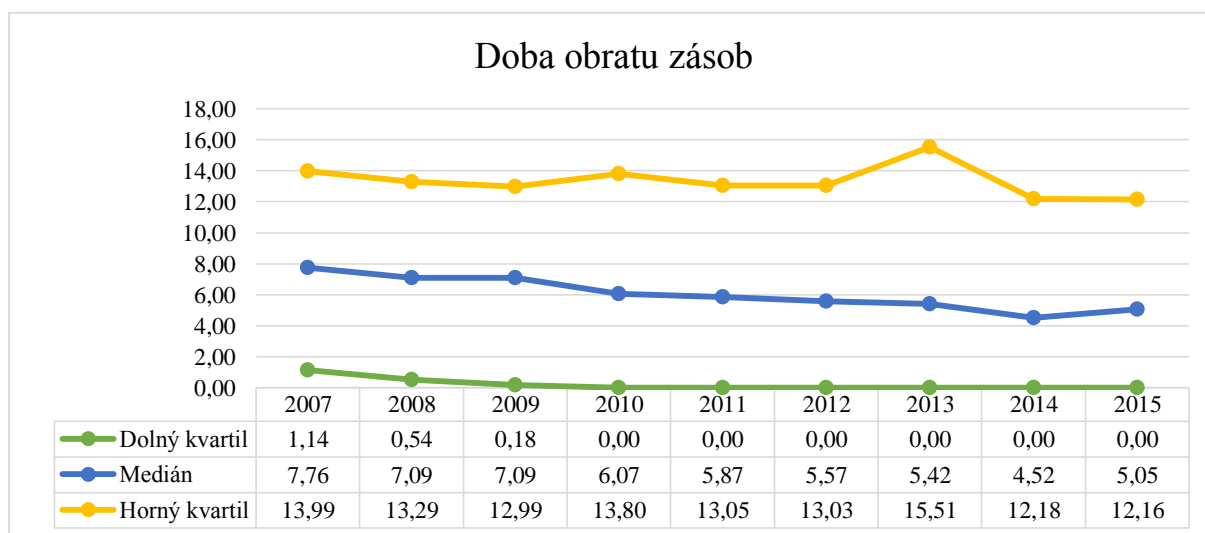
Graf 3 Vývoj štatistických ukazovateľov likvidity 3. stupňa

Prameň: Vlastné spracovanie podľa údajov CRIBIS

Pri analýze aktivity sledujeme vývoj finančných ukazovateľov doby obratu zásob, doby splatnosti krátkodobých pohľadávok z obchodného styku a doby splatnosti krátkodobých

záväzkov z obchodného styku. Tieto ukazovatele vyjadrujú ako dlho je majetok viazaný v tržbách, tzn. každý podnik by sa mal snažiť pri týchto ukazovateľoch o ich minimalizáciu.

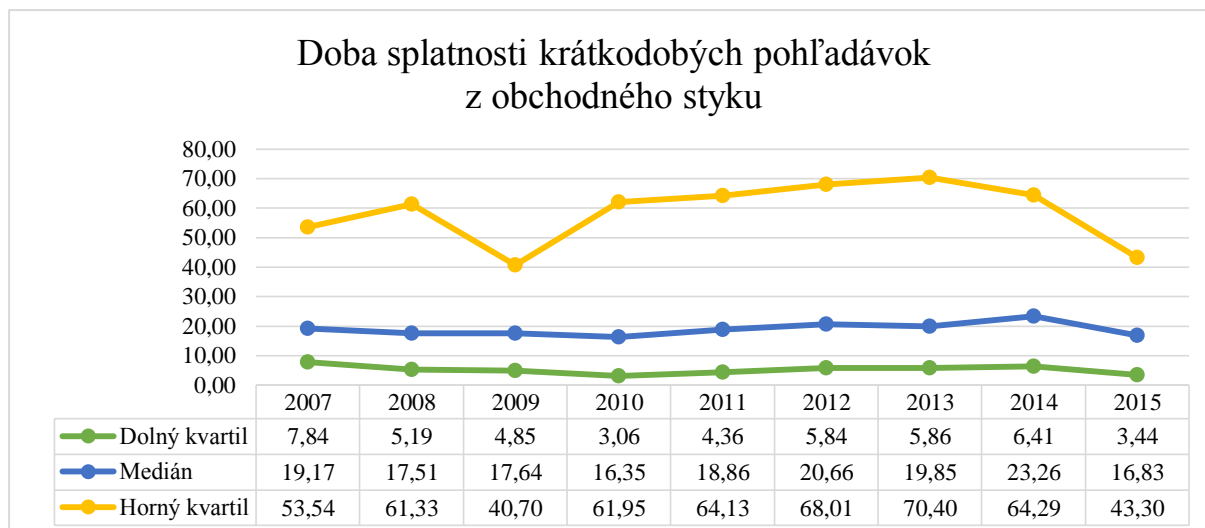
Vývoj ukazovateľa doby obratu zásob v sledovanom období znázorňuje graf 4. Priemerná hodnota mediána sa pohybuje okolo 6 dní, tzn., že zásoby sa vymenia približne za 6 dní. Počas sledovaného obdobia pozorujeme pozitívny trend s výnimkou roku 2015, kedy sa táto hodnota oproti roku 2014 zvýšila na 5,05 dňa. Podniky efektívnejšie hospodária so zásobami. Analyzované podniky, aj na základe výsledkov likvidity 2. a 3. stupňa, nemajú vysokú úroveň zásob, čo môže spôsobovať takéto nízke hodnoty doby obratu zásob týchto podnikov.

Graf 4 Vývoj štatistických ukazovateľov doby obratu zásob

Prameň: Vlastné spracovanie podľa údajov CRIBIS

Medián doby splatnosti krátkodobých pohľadávok z obchodného styku (graf 5) sa pohyboval od roku 2007 do roku 2015 v rozmedzí 16,35 – 23,26 dní. Vývoj mediána splatnosti krátkodobých záväzkov z obchodného styku za rovnaké obdobie (graf 6) sa pohyboval v hodnotách 27,27 – 49,46 dní.

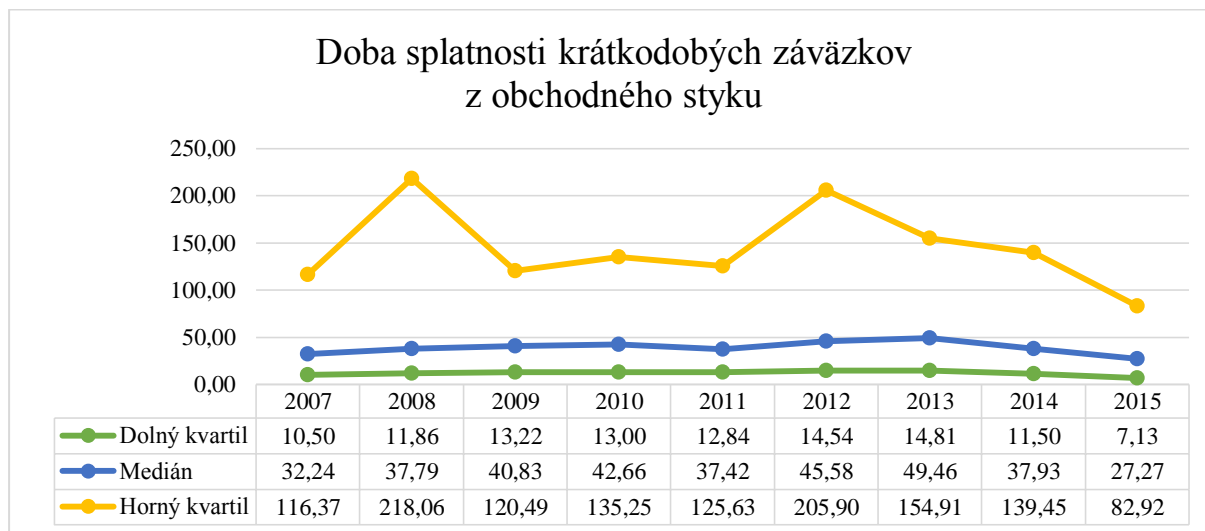

Graf 5 Vývoj štatistických ukazovateľov doby splatnosti krátkodobých pohľadávok z obchodného styku

Prameň: Vlastné spracovanie podľa údajov CRIBIS

Z grafov vidíme, že v celom sledovanom období je medián splatnosti krátkodobých záväzkov z obchodného styku vyšší ako je medián splatnosti krátkodobých pohľadávok z obchodného styku, čo hodnotíme pozitívne, pretože podniky využívali disponibilné, relatívne lacné zdroje financovania. Dolný kvartil doby splatnosti krátkodobých pohľadávok udáva, že 25 % analyzovaných podnikov dosahovalo na začiatku sledovaného obdobia hodnotu 7,84 dňa a 3,44 dňa v roku 2015. Podniky teda čakali na zaplatenie svojich pohľadávok 7,84 dňa v roku 2007 a táto hodnota sa znížila až na 3,44 dňa v roku 2015. 50 % podnikov dosahovalo v roku 2015 hodnotu doby splatnosti krátkodobých pohľadávok z obchodného styku 16,83 dňa, čo je druhá najnižšia hodnota za celé sledované obdobie. Najvyššia hodnota v celom sledovanom období bola 23,26 dňa v roku 2014, čo znamená, že ide o pozitívny trend do roku 2015, keďže táto hodnota sa znížila na spomínaných 16,83 dňa. Optimálna hodnota by sa mala pohybovať do 30 dní. Výsledky za celé sledované obdobie hodnotíme pozitívne, pretože viazanosť finančných prostriedkov v pohľadávkach nie je vysoká. Väčšina faktúr sa vystavuje s dobou splatnosti 14 – 21 dní, čo ale môže byť problémom pri druhej polovici podnikov, ktorá vykazuje 16,83 dňa a viac. Posledných 25 % podnikov už s úhradou pohľadávok problém má, aj keď dosiahli v roku 2015 najnižšiu hodnotu počas celého sledovaného obdobia, t. j. hodnotu 43,30 dňa. Platobná disciplína odberateľov u ¼ podnikov nie je veľmi pozitívna. Efektívne riadenie pohľadávok zahŕňa stanovenie kritérií pre hodnotenie dodávateľov a nepretržité monitorovanie spoľahlivosti

poskytnutia obchodného úveru - úverového limitu, pokiaľ ide o predaje, spôsob využitia a princíp del'by skupín zákazníkov.

Graf 6 Vývoj štatistických ukazovateľov doby splatnosti krátkodobých záväzkov z obchodného styku

Prameň: Vlastné spracovanie podľa údajov CRIBIS

V prípade vývoja podnikovej platobnej disciplíny môžeme určiť ako podniky plnia svoje platobné povinnosti voči veriteľom. 25 % podnikov dosiahlo za celé sledované obdobie maximálnu hodnotu 14,81 dní a menej v roku 2013. Ak si zoberieme najaktuálnejší rok analýzy, rok 2015, hodnota u prvej $\frac{1}{4}$ podnikov sa znížila až na 7,13 dňa, čo znamená, že tieto podniky uhrádzajú svoje záväzky za 7,13 dňa a menej. 50 % podnikov dosiahlo hodnotu 27,27 dňa a menej. Horný kvartil už naznačuje, že posledná $\frac{1}{4}$ podnikov má s úhradou krátkodobých záväzkov značné problémy, pretože 25 % podnikov uhrádza svoje záväzky po 82,92 dňoch a viac od vystavenia faktúry. Rovnako je to pri platobnej disciplíne odberateľov, ktorí uhrádzajú pohľadávky voči podnikom za 43,30 dňa a viac. Z uvedeného vzťahu vyplýva, že podniky sú bezúročne financované peňažnými prostriedkami dodávateľov. Až $\frac{1}{2}$ podnikov uhrádza svoje záväzky po lehote splatnosti (27,27 dňa a viac), čo môže zapríčiniť pokles dôveryhodnosti voči týmto podnikom. Podnik by sa mal snažiť znižovať tieto hodnoty na optimálnu úroveň, aby zabezpečil plynulé realizovanie dodávok od svojich dodávateľov. Vplyvom neskorých platieb môže stratiť výhodné podmienky stanovené s dodávateľom a takisto neskoré platenie faktúr môže byť v konečnom dôsledku pre podnik veľmi nákladné. Zdržiavanie úhrady platby môže viesť k zlým vzťahom medzi podnikom a dodávateľom, zatiaľ čo neprofesionálne postupy inkasa platieb môžu viesť až k strate zákazníka.

ZÁVER

Vývoj finančných ukazovateľov likvidity v podnikoch cestovného ruchu s hlavným SK NACE 55. 1 Hotelové a podobné ubytovanie v rokoch 2007 – 2015 hodnotíme negatívne aj napriek zlepšeniu hodnôt finančných ukazovateľov k najaktuálnejšiemu roku analýzy, roku 2015. Pri analýze ukazovateľov likvidity sme zistili, že výsledky podnikov sú mimo odporúčaných hodnôt. Medián likvidity 1. stupňa sa pohyboval v rozmedzí 0,07 – 0,19, hodnoty likvidity 2. stupňa sa pohybovali od 0,31 – 0,54 a likvidity 3. stupňa vykázali hodnoty 0,40 – 0,68. Pri takýchto nízkych hodnotách môžu mať podniky aj po speňažení celého krátkodobého majetku veľký problém s úhradou svojich krátkodobých záväzkov. Jednou z charakteristických črt a dôvodov je nízka úroveň zásob, čo ale neznamená akceptovanie odvetvových výsledkov za normálne. Podniky by sa mali snažiť zvýšiť hodnoty likvidít na odporúčané hodnoty, pretože práve likvidita zohráva ústrednú úlohu v úspešnom fungovaní ziskového podniku.

Vývoj finančných ukazovateľov aktivity bol za celé analyzované obdobie pozitívnejší. Ukazovatele doby obratu zásob vykázali počas celého obdobia nízke hodnoty, čo je pozitívny trend, avšak je to vzhľadom k skutočnosti, že tieto podniky sa vyznačujú práve nízkou úrovňou zásob. Z výsledkov našej analýzy vyplýva, že za celé analyzované obdobie dosahovalo 50 % podnikov hodnotu doby splatnosti krátkodobých záväzkov z obchodného styku 27,27 (rok 2015) – 49,46 (rok 2013) dní a menej a hodnotu doby splatnosti krátkodobých pohľadávok z obchodného styku v rozmedzí 16,35 (rok 2010) – 23,26 (rok 2014) dní a menej. Vo všeobecnosti platí, že doba splatnosti krátkodobých pohľadávok z obchodného styku by mala byť menšia ako doba splatnosti krátkodobých záväzkov z obchodného styku. Podľa výsledkov analýzy toto pravidlo v každom analyzovanom roku platilo. Podniky by sa mali snažiť o využívanie obchodného úveru, ktorým získavajú lacné zdroje financovania, ale len do určitej miery, kedy nestratia dôveryhodnosť dodávateľov. Podniky boli bezúročne financované peňažnými prostriedkami dodávateľov, avšak musia si dávať pozor a sledovať lehotu splatnosti svojich záväzkov, ktorej prekročenie môže byť príčinou straty výhodných podmienok a zhoršenia vzťahov s dodávateľmi alebo vyvolania dodatočných nákladov a pod.

ZOZNAM POUŽITEJ LITERATÚRY

Cestovný ruch [Online] 2015. Bratislava : Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja Slovenskej republiky. [cit. 2017-02-13]. Dostupné na internete: <<http://www.telecom.gov.sk/index/index.php?ids=181617>>.

KISLINGEROVÁ, E. 2001. Oceňování podniku. Praha : C. H. BECK, 2001. 367 s. ISBN 80-7179-529-1.

KRÁĽOVIČ, J. - VLACHYNSKÝ, K. 2011. Finančný manažment. Bratislava: Iura Edition, 2011. 468 s. ISBN 978-80-8078-356-3.

LESÁKOVÁ, Ľ. 2001. Metodológia finančnej analýzy v malých a stredných podnikoch. Banská Bystrica : Ekonomická fakulta, 2001. 158 s. ISBN 80-8055-478-1.

LESÁKOVÁ, Ľ. 2004. Metódy hodnotenia výkonnosti malých a stredných podnikov. Banská Bystrica : Univerzita Mateja Bela, Ekonomická fakulta, 2004. 124 s. ISBN 80-8055-914-7.

MAJERNÍK, M. et al. 2011. Finančné riadenie podniku. Bratislava : STATIS, 2011. 124 s. ISBN 978-80-85659-67-2.

ŠLOSÁROVÁ, A. et al. 2006. Analýza účtovnej závierky. Bratislava : Iura Edition, 2006. 478 s. ISBN 80-8078-070-6.

ŠPINER, V. 2015. Financial controlling as a management tool of liquidity in engineering enterprises [online]. 2015. In Risk Workshop 2015. 1. vyd. Prešov: Prešovská univerzita v Prešove, 2015. s. 98-107. ISBN 978-80-555-1471-0. [cit. 2017-02-15]. Dostupné na internete: <https://www.google.sk/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&ved=0ahUKEwiA5MSK7K7SAhUDtxQKHRdSCUkQFggaMAA&url=https%3A%2F%2Fwww.pulib.sk%2Fweb%2Fkniznica%2Felpub%2Fdokument%2FKiselakova1%2Fsubor%2FSpiner.pdf&usg=AFQjCNHf0czs4A0dR6II0oGL_vGtSk6lVQ&sig2=rxJtTT56uS35IUayxeYu9w&cad=rja>.

Tlačová správa zo 6. valného zhromaždenia ZCR SR [Online] 2016. Bratislava : Zväz cestovného ruchu Slovenskej republiky. [cit. 2017-02-15]. Dostupné na internete: <<http://www.zcrsr.sk/tlacova-sprava-zo-6-valneho-zhromazdenia-zcr-sr-02-02-2016/>>.

TUŠAN, R. 2011. Ukazovatele analýzy peňažných tokov [online]. 2011. In ANNO 2011 : zborník vedeckých prác katedry ekonómie a ekonomiky. Prešov : PU, 2011. s. 261 - 272. ISBN 978-80-555-0415-5. [cit. 2017-02-18]. Dostupné na internete: <http://www.pulib.sk/elpub2/FM/Kotulic14/pdf_doc/23.pdf>.

Ubytovacia štatistika CR na Slovensku. Štatistika CR - vývoj platobnej bilancie, 2016. [Online] 2016. Bratislava: Slovenská agentúra pre cestovný ruch. [cit. 2017-02-20]. Dostupné

na internete: http://www.sacr.sk/odborna-verejnost/analyzy-a-statistiky/statistiky/?no_cache=1&cid=1163&did=9410&sechash=5f4e9ddf.
<https://www2.cribis.sk/>.

KONTAKT

Ing. Ivana Rybovičová

Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici

Ekonomická fakulta

Tajovského 10, 975 90 Banská Bystrica, Slovensko

ivana.rybovicova@umb.sk